

Aan STASDEF
Van P-DGB
Afgestemd met DJZ, HDFC, DCO, CDS
In afschrift aan MINDEF

TER BESLISSING

Datum

26 maart 2026

Onze referentie

D2026-
000707/MINDEF2026000601
2

Opgesteld door

Beleidsadviseur Materieel
KD:Ambtelijke leiding

@mindef.nl

Aantal bijlagen

1

Nota

Kamerbrief aanpak E-fase Verwerving F-35

Aanleiding

In juni 2025 ontving de Tweede Kamer de laatste voortgangsrapportage (VGR) van het project Verwerving F-35 (VF-35). In de begeleidende brief heeft uw voorganger de Vaste Commissie Defensie (VCD) verzocht om het project VF-35 niet langer als groot project aan te merken, in lijn met de Regeling Grote Projecten (RGP). De VCD heeft hiermee ingestemd, verzocht om te starten met de E-fase van het Defensie Materieel Proces (DMP) en voorafgaand een Plan van Aanpak te willen ontvangen.

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met het versturen van bijgevoegde Kamerbrief over de aanpak van de E-fase VF-35.

Kernpunten

- Deze Kamerbrief wordt door u en MinEZK ondertekend, omdat, vanwege de betrokkenheid van de Nederlandse industrie bij het F-35 programma, EZK meeschrijft aan het deel van de E-fase dat de defensie-industrie betreft.
- De besluitvorming over de verwerving van materieel verloopt in vijf fasen, het DMP. De E-fase (evaluatiefase) is alleen van toepassing op projecten waarvoor de Tweede Kamer heeft verklaard dat de RGP geldt. Artikel 16 RGP vormt de richtsnoer waar de evaluatie minimaal aan moet voldoen.
- Met het bereiken van de Full Operational Capability (FOC) in 2024 heeft het project VF-35 zijn mijlpalen behaald. Dit markeerde het begin van de voorbereidingen voor de E-fase (DMP).
- De Kamer wordt geïnformeerd over o.a. de doelstelling, de reikwijdte en de werkwijze voor de E-fase van het project VF-35. De E-fase start zodra de Kamer heeft ingestemd.
- Om te voldoen aan alle elementen van Artikel 16 RGP, dat richtlijnen voorschrijft voor een eindevaluatie van een Groot Project, hebben Defensie en EZK een centrale onderzoeksvraag geformuleerd, aangevuld met sub-onderzoeksvragen (zie bijlage).
- Deze centrale onderzoeksvraag luidt: *'In hoeverre is het project VF-35 in de periode 2000 tot en met 2024 doeltreffend en doelmatig gebleken en welke lessen kunnen worden getrokken voor toekomstige grote projecten?'*.
- Defensie en EZK zullen naar verwachting eind 2026 de Kamer informeren over de resultaten van de E-fase.
- Met deze Kamerbrief geeft Defensie ook invulling aan de motie Tuinman-Oostenbruggen¹, die beoogt dat evaluaties van defensiematerieelprojecten tijdig en snel plaatsvinden.

¹ Kamerstuk 34 225, nr. 62 van 3 juni 2024.

Toelichting

Financiële overwegingen

Er zijn geen financiële consequenties gekoppeld aan de uitvoering van de evaluatie. De ADR levert een aanvullende onderzoeksrapport op, dat zowel het proces van totstandkoming van de E-fase behandelt als de controleerbaarheid, volledigheid en deugdelijkheid van de informatie in het E-document.

Juridische overwegingen

Er zijn geen juridische overwegingen bij de aanpak van de E-fase.

Communicatie

Dco bereidt geen communicatie voor rond de verzending van deze Kamerbrief.

Overwegingen Uitvoering

Verschillende directies en defensie-onderdelen leveren een bijdrage aan het E-document en de E-brief. De evaluatie van het project VF-35 zal nader ingaan op de *lessons learned*, zodat Defensie deze kan meenemen voor toekomstige grote projecten.

Informatie die niet openbaar wordt gemaakt

Persoonsgegevens die in de vraagstellingen zijn opgenomen zijn verwijderd. Verder worden persoonsgegevens van de steller en ondertekenaar afgeschermd met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

DE PLAATSVERVANGEND DIRECTEUR-GENERAAL BELEID

[Redacted signature block]

[Redacted text block]